

حقوق پیمه در نظم حقوقی کنونی

بر مبنای آخرین تحولات علمی، قانونی، قضایی و کاربردی

www.ketab.ir

سعید صالح احمدی

عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور	: حقوق بیمه در نظم حقوقی کنونی / سعید صالح احمدی. ۱۳۶۴
مشخصات نشر	: تهران؛ کتاب آوا. ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۴۹۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۷۲۸-۶
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: حقوق بیمه -- ایران
شناسه افزوده	صالح احمدی، سعید، ۱۳۶۴ - گردآورنده
رده بندی کنگره	: KMH۹۹۸
رده بندی دیویی	: ۳۴۶/۵۵۰.۸۶
شماره کتابشناسی ملی	: ۹۰۶۰۸۵۲

حقوق بیمه در نظم حقوقی کنونی

مؤلف:	سعید صالح احمدی
ناشر:	کتاب آوا
نوبت چاپ:	اول ۱۴۰۱
شمارگان:	۳۰۰ نسخه
قیمت:	۲۳۰,۰۰۰ تومان
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۳۴۶-۷۲۸-۶

نشانی دفتر مرکزی: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین، بن بست حقیقت - پلاک ۴- واحد ۴
شماره تماس: ۶۶۴۶۷۱۵۰

نشانی مرکز پخش: تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، تقاطع ژاندارمری پلاک ۱/۷۱
شماره های تماس: ۶۶۹۷۴۶۴۵ - ۶۶۹۷۴۱۳۰ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۴۰۷۹۹۳ - ۶۶۴۱۶۰۰۷ - ۶۶۴۱۶۰۰۷

www.avabook.com
Email: avabook_kazemi@yahoo.com

هرگونه تکثیر این اثر از طریق ارسال یا بارگذاری فایل الکترونیکی، یا چاپ و نشر کاغذی آن بدون مجوز ناشر، به هر شکل، اعم از فایل، سی دی، افست، ریسوگراف فتوکپی، زیراکس یا وسایل مشابه، به صورت متن کامل یا صفحاتی از آن، تحت هر نام اعم از کتاب، راهنما، جزوه، یا وسیله کمک آموزشی، در فضای واقعی یا مجازی، و همچنین توزیع، فروش، عرضه یا ارسال اثری که بدون مجوز ناشر تولید شده، موجب پیگرد قانونی است.

سخنی با شما

۱- انسان به طور معمول در یک محیط امن و امان، در آسودگی زندگی می‌کند و با در نظر داشتن جمیع احتیاط‌ها، دغدغه وقوع اتفاق یا حادثه‌ای را ندارد چون عادت به امنیت و تکیه بر مراقبت‌های لازم، او را به خاطر جمع خواهد نمود؛ اما گاه استثنائاً حوادثی در کمین انسان هستند که وقوع یا بروز آنها اجتناب‌ناپذیر و خارج از اراده بشر است و به صورت غیرمنتظره‌ای، بیم تحقق آنها می‌رود. از این رو، شایسته است انسان ضمن پیشگیری و مراقبت، از پیش، برای جبران عینی یا مالی یا معنوی آنها، چاره‌اندیشی کند. بدین جهت، حکمت و درایت ایجاب نموده قانون‌گذار در جوامع بشری، بستر لازم را برای تأمین و تضمین این دوراندیشی‌ها فراهم کند. البته محدوده و قلمروی این تدابیر، صرفاً ناظر بر خطرات نیست و دایره شمول این موضوعات، بسیار گسترده و متنوع هستند. در حقوق کنونی جهان، عقدی در زمره یکی از عقود معینه وجود دارد که تحت تأثیر حقوق مدنی، حقوق تجارت و حقوق عمومی، در صدد مرتفع نمودن بخشی از این دغدغه‌ها پدید آمده که از آن تحت عنوان «حقوق بیمه» یاد می‌کنند که علاوه بر حقوق پیش گفته، با موضوعاتی مانند حقوق تأمین اجتماعی، حقوق کار، حقوق مسئولیت مدنی و حقوق رفاه در ارتباط است.

۲- انسان در قبال آینده خود و نزدیکانش، دارای مسئولیت است. انسان مسئولیت‌پذیر نمی‌تواند در قبال خود و جامعه، بی تفاوت باشد. از این جهت، بنا را بر این می‌گذارد که نقش‌های فردی و اجتماعی خود در این خصوص را به بهترین شکل ممکن، ایفاء کند. توسعه قلمروی بیمه و تأمین اجتماعی، ارمغان گسترش امکانات رفاهی، علوم و فناوری‌های نوین است تا بشر را از تاریکی‌ها دور کند. در این راه، انسان‌ها هر روزه در حال ارائه تعاریف جدید و شناسایی و

بیان مصادیق جدیدی از این حوزه هستند تا هم منابع کسب درآمد بیمه‌گرها افزایش یابد و هم به ایجاد بسترهای لازم برای امنیت و آسودگی اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی توجه نموده باشند. هر چقدر عرضه و تقاضا در این حوزه‌ها افزایش یابد، جوامع بشری بیشتر از پیش به نقطه امنیت و آسوده‌خاطری می‌رسند. از نظر علم روان‌شناسی نیز پشتوانه‌های این چنینی، به بهداشت روحی و روانی انسان‌ها کمک می‌کند.

۳- گاه حقوق ما در حوزه حقوق بیمه، از اصطلاحات صحیحی استفاده نمی‌کند و بعضاً هنوز ما در این بخش از حقوق، علاوه بر این موضوع، با فقدان تبیین علمی و منطقی ماهیت حقوقی موضوعات حقوق بیمه مواجه هستیم؛ بدان معنا که حقوق ایران در تبیین چیستی، ماهیت و ذات مسائل بیمه‌ای، بسیار ضعیف عمل نموده است و دکترین حقوقی قابل توجهی نیز علیرغم تلاش وافر و در خور محسن نویسندگان ارجمند این حوزه، بیشتر تأثیرپذیر بوده تا تأثیرگذار! شاید دلیل این مسئله این باشد که حقوقدانان دارای قرائح، استعدادها و توانایی‌های فکری و استدلالی در حقوق بیمه، انگشت‌شمار هستند و حقوقدانان حقوق تجارت و حقوق مدنی نیز هنر پیوند دادن تخصص خود با حقوق بیمه را به دلیل ضیق وقت یا کم‌توجهی یا بی‌علاقگی نداشته‌اند. مضافاً اینکه باید گفت آثار مکتوب در حقوق بیمه، به‌طور معمول یا حقوقی محض یا فنی و اقتصادی محض هستند و هر کدام از نویسندگان که تلاش نمودند این رشته‌ها را با هم پیوند دهند، چندان نتوانستند آثار جامعی را ارائه کنند کما اینکه ما نیز در این اثر، در راستای رعایت عرف کتب شرح قانون، صرفاً به جنبه حقوقی، به بیمه نگریسته‌ایم؛ زیرا موضوع کتاب، تفسیر قوانین بیمه است و طبیعتاً مجالی برای بررسی مسائل فنی و اقتصادی وجود ندارد. البته کتب فنی و اقتصادی بیمه نیز چندان استدلالی نیستند و بیشتر حاوی مسائل خسته‌کننده و مادی‌نگر به بیمه است و جای تبیین اخلاق حرفه‌ای بیمه در این آثار، به شدت، احساس می‌شود.

۴- بخش قابل توجهی از این تحقیق، وقتی مورد نگارش قرار گرفت که ۶ سال از استعفاًیم از تمامی مسئولیتهای شغلی گذشته بود (تقریباً اندکی بیش از میزان سنوات بیمه‌ای پرداختی توسط کارفرما) اما همچنان اهمیتی به پیگیری دریافت معرفنامه بیمه تأمین اجتماعی از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به‌منظور

برخورداری از مواهب انواع بیمه‌های صندوق اعتباری هنر نمی‌دادم. کتاب تفسیر قانون کار را نیز در همان مدت بیکاری مورد تحقیق و نگارش قرار داده بودم و به دلیل استعفا، نمی‌توانستم از بیمه بیکاری برخوردار شوم. این مسائل را از این جهت با خوانندگان ارجمند در میان می‌گذارم تا بدانند از کار نویسندگی، آنگنان درآمدی کسب نمی‌شود که بتوان به آن تکیه کرد و گاه بیش از حق‌التالیف دریافتی یک کتاب را باید برای تهیه آخرین کتب منتشره حقوق ایران و تأمین هزینه‌های تایپ فیش‌برداری‌ها، هزینه کرد. شاید اگر نویسنده، وقت و انرژی خود را برای کسب درآمد از همان استعدادهای خود به کار گیرد، بتواند به یک رفاه نسبی دست یابد، اما دغدغه‌های اجتماعی منتقدین و نویسندگان و حرمت دانش‌اندوزی، مجالی به او برای پرداختن به زندگی خصوصی نخواهد داد و تقریباً هیچ‌کس اعم از خانواده و دوستان- نیز رضایتی از این روش زندگی نخواهد داشت و همه در عذاب خواهند بود. این است زاویه پنهان از زندگی کسانی که چون خودشان این راه را انتخاب نموده‌اند، نباید حق گلايه از جامعه را برای خود مَصَوِّر شوند. انسان خردمند، هرگز خود را در این مسیر قرار نخواهد داد مگر اینکه شیفته و مجنون دانش و دانش‌اندوزی باشد تا شاید بتواند در ضمن این پژوهش‌ها، اندکی از ندانستن‌های خود بکاهد و بیشتر از همگان بیاموزد. تدریجاً انسان به آنجا خواهد رسید که با تمام وجود درک کند، چقدر می‌توان تشنه یادگیری از خوانندگان آثار خود و اهل علم شد. نمی‌خواهم بگویم نویسنده نباید دغدغه معیشت داشته باشد چون برای خود، گلايه‌ای ندارم اما وقتی ذوق و شوق جوان‌ترها را برای ورود به این عرصه می‌بینم، بیم دارم بگویم اگر بخواهید تمام زندگی خود را وقف دانش و آموزش کنید، مصائبی را در راه خواهید داشت که بیان آنها دشوار است. هر کتابی که از نویسنده منتشر می‌شود، هم خوشحال می‌شود و هم ناراحت! ناراحت از این جهت که اگر قلمروی تحقیق او گسترده باشد، برخی عنایت ندارند که ممکن است شخصی تمام اوقات زندگی خود را وقف تحقیق و نگارش نموده باشد و قاعدتاً خروجی آثار وی، متعدد خواهد بود. از این جهت است که انتشار هر اثر، بیش از خشنودی، شرم است چون حق خوانندگان، بیش از این محتواهاست اما استدعا دارم با بزرگواری، این

هدایای ناچیز را بپذیرید و به زودی، آثار بهتری را خودتان به جوهر قلم بر کاغذ ثبت کنید و از خطاهای ما بگویید.

۵- با اینکه به طور معمول، کتب تفسیر قانون، بین ۶۰۰ تا ۱۲۰۰ صفحه هستند، بنا نداشتیم حجم آن از یک جلدی فراتر رود؛ فلذا از نقل گسترده قوانین و مقررات خودداری شد. در این کتاب، برخی از قوانین مهم حقوق بیمه به ویژه قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶ و قانون بیمه اجباری خسارت وارده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵، از منظر علمی، قانونی، قضایی و کاربردی به روش «تفسیر ماده به ماده» با تأکید بر تفسیر علمی و انعکاس دکترین حقوقی، مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته‌اند.

۶- امید است این اثر مورد استفاده خوانندگان ارجمند قرار گرفته و نقطه نظرات ارزشمند خود را از طریق ایمیل به آدرس ssalehahmadi@yahoo.com برای بنده ارسال فرمایند تا مانند دیگر کتب منتشره، جهت لحاظ نمودن در چاپ‌های بعدی، مورد استفاده قرار گیرد؛ زیرا همه ما، هدفی جز هم‌افزایی و خدمت به نظام حقوقی ایران نداریم و شایسته است هر کدام از ما، در هر مقامی (نویسنده یا منتقد علمی و ادبی) نقش خود را در این رسالت‌ها ایفاء کنیم.

سعید صالح احمدی

۱۴۰۱/۰۹/۱۴

فهرست مطالب

کتاب اول: کلیات بیمه	۱۹
فصل اول- قانون بیمه مصوب ۱۳۱۶/۰۲/۰۷	۲۰
فصل دوم- قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه‌گری مصوب ۱۳۵۰/۰۳/۳۰	۱۳۶
بخش اول- بیمه مرکزی ایران	۱۳۶
قسمت اول- تشکیل و موضوع	۱۳۶
قسمت دوم- وظایف و اختیارات	۱۳۸
قسمت سوم- ارکان بیمه مرکزی ایران	۱۴۰
قسمت چهارم- مقررات مختلف	۱۴۸
بخش دوم- بیمه‌گری	۱۵۱
قسمت اول- مؤسسات بیمه	۱۵۱
قسمت دوم- انحلال و ورشکستگی	۱۶۰
قسمت سوم- انتقال عملیات و ادغام	۱۶۱
قسمت چهارم- مقررات مختلف	۱۶۴

فصل سوم- لایحه قانونی ملی شدن مؤسسات بیمه و مؤسسات اعتباری	
مصوب ۱۳۵۸/۰۸/۲۰.....	۱۸۴
فصل چهارم- قانون اداره امور شرکت‌های بیمه مصوب ۱۳۶۷/۰۹/۱۳	
.....	۱۸۶
فصل پنجم- قانون تأسیس مؤسسات بیمه غیردولتی مصوب	
۱۳۸۰/۰۶/۰۶.....	۱۹۰
کتاب دوم: بیمه اشخاص.....	۱۹۷
فصل اول- قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب	
۱۳۷۳/۰۸/۰۳.....	۱۹۸
فصل دوم- قانون الزام سازمان‌های بیمه‌گر درمانی به پرداخت	
خسارهای متفرقه مصوب ۱۳۸۵/۰۷/۰۱.....	۲۲۲
فصل سوم- قانون بیمه اجباری خسارت وارده به شخص ثالث در اثر	
حوادث ناشی از وسایل نقلیه مصوب ۱۳۹۵/۰۲/۲۰.....	۲۲۳
بخش دوم- حقوق و تعهدات بیمه‌گر و بیمه‌گذار.....	۲۴۴
بخش سوم- حقوق و تعهدات صندوق.....	۲۷۲
بخش چهارم- پرداخت خسارت.....	۲۹۸
بخش پنجم- تکالیف سایر نهادها و دستگاه‌های مرتبط.....	۳۰۴
بخش ششم- مقررات کیفری.....	۳۳۰
بخش هفتم- مقررات نهایی.....	۳۳۲
کتاب سوم: بیمه اموال.....	۳۳۵
فصل اول- قانون بیمه کشاورزی مصوب ۱۳۶۲/۰۳/۰۱.....	۳۳۶

فصل دوم- قانون تأسیس صندوق بیمه همگانی حوادث طبیعی مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۱۵	۳۴۱
کتاب چهارم: بیمه کار و مسئولیت	۳۴۱
فصل اول- قانون بیمه کارگران دولتی و غیردولتی مصوب ۱۳۲۲/۰۸/۲۹	۳۴۲
فصل دوم- قانون بیمه اجباری کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۵۲/۰۸/۲۱	۳۴۴
فصل سوم- قانون بیمه‌های اجتماعی کارگران ساختمانی مصوب ۱۳۸۶/۰۸/۰۹	۳۴۷
فصل چهارم- قانون معافیت از پرداخت سهم بیمه کارفرمایانی که حداکثر ۵ نفر کارگر دارند مصوب ۱۳۶۱/۱۲/۱۶	۳۷۸
فصل پنجم- قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان مصوب ۱۳۴۸/۰۲/۲۱	۳۸۵
فصل ششم- قانون نقل و انتقال حق بیمه یا بازنشستگی مصوب ۱۳۶۵/۰۴/۰۱	۳۹۸
فصل هفتم- قانون نحوه تأثیر سوابق منتقله بر سازمان تأمین اجتماعی برای استفاده از مزایای مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۰/۰۲/۰۹	۴۱۱
فصل هشتم- قانون نحوه تأثیر سوابق خدمت غیردولتی در احتساب حقوق بازنشستگی و وظیفه و مستمری کارکنان دولت مصوب ۱۳۷۲/۰۲/۱۹	۴۱۳
فصل نهم- قانون انتقال حق بیمه آن دسته از کارگران مشمول قانون کار که تحت پوشش آیین‌نامه استخدامی شرکت ملی فولاد ایران قرار می‌گیرند و تبدیل وضع خدمتی می‌یابند مصوب ۱۳۶۲/۰۳/۲۴	۴۱۷

- فصل دهم- قانون انتقال حق بیمه سهم مستخدمین شاغل ارتش از سازمان تأمین اجتماعی به صندوق بازنشستگی ارتش جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۱۷ ۴۱۹
- فصل یازدهم- قانون بیمه‌های اجتماعی قالیبافان، بافندگان فرش و شاغلان صنایع دستی شناسه‌دار (کددار) مصوب ۱۳۸۸/۰۵/۱۸ ۴۲۰
- فصل دوازدهم- قانون بیمه بازنشستگی، فوت و ازکارافتادگی بافندگان قالی، قالیچه، گلیم و زیلو مصوب ۱۳۷۶/۰۹/۱۱ ۴۲۴
- فصل سیزدهم- قانون تعیین تکلیف تأمین اجتماعی اشخاصی که ۱۰ سال و کمتر حق بیمه پرداخت کرده‌اند مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۷ ۴۲۷
- فصل چهاردهم- قانون بیمه اجتماعی رانندگان حمل‌ونقل بار و مسافر بین‌شهری مصوب ۱۳۷۹/۰۲/۱۸ ۴۲۸
- فصل پانزدهم- قانون بیمه بیکاری مصوب ۱۳۶۹/۰۶/۲۶ ۴۳۵
- فصل شانزدهم- قانون حمایت قضایی و بیمه‌ای از مأموران یگان حفاظت محیط زیست و جنگل‌بانی مصوب ۱۳۹۹/۰۲/۲۳ ۴۶۹